

SAMTIDSKUNST & NYSKRIFTLIGHED

*Til alle
fag i
gymnasiet*

KOLOFON

Sorø Kunstmuseum / www.sorokunstmuseum.dk
Museet for Samtidskunst / www.samtidskunst.dk

FORFATTERE:

Peter Rydberg Larsen, Gymnasielærer i dansk og engelsk
Kit Lindved Sværke, Kunstformidler og -underviser

REDAKTION:

Tanya Lindkvist
Kit Lindved Sværke

PUBLIKATIONEN ER STØTTET AF:

Kulturstyrelsen / www.kulturstyrelsen.dk
Kultur- og Skoletjenesten, Midt- og Vestsjælland / www.cfu.ucsj.dk/kultur-og-skoletjenesten/om-kultur-og-skoletjenesten/

ART DIRECTION: Jesse Jacob / IBureauet.dk

PRODUKTION: IBureauet.dk

UDGIVELSESRÅR: 2014

OPLAG: 1700

Forside: A-kassen, The Title is a Pile of Letters, 2011.

Foto: Anders Sune Berg, Sorø Kunstmuseum

> Videostill: Lilibeth Cuenca Rasmussen

The Present Doesn't Exist in My Mind - The Future is Already Far Behind, 2009. Foto: Lilibeth Cuenca Rasmussen

FORORD

Begrebet "ny skriftlighed" er i dette materiale omsat til øvelser, der på forskellig vis inddrager samtidskunst, og som kan bruges i undervisning på gymnasiet. Materialet henvender sig til alle gymnasielærere, der ønsker at arbejde med elevernes skrivekompetencer.

Samtidskunst kan blive en aktiv og vigtig medspiller i undervisning.

Dels fordi samtidskunsten indeholder aktuelle problemstillinger, som har faglig relevans. Og dels fordi samtidskunsten er tværmedial, sanselig og visuel, hvilket appellerer og motiverer eleverne. Samtidskunst er ofte tværfaglig i sig selv, og derfor er det oplagt at inddrage samtidskunsten i flere fag og på tværs af fagene i gymnasiet.

Materialet indledes med en kort beskrivelse af ny skriftlighed og derefter en uddybende introduktion til samtidskunstens tværfaglige indhold og læringsmæssige potentiale.

Herefter følger en række elev-ark med skriveøvelser, der kan bruges i tilknytning til samtidskunst. Øvelserne er udviklet i perspektiv af bilag 4 til stx-bekendtgørelsen: Elevernes studieforbereende skrivekompetencer - stx, juni 2013.

> www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=152507. Stx-bekendtgørelsen

- Bekendtgørelsen om uddannelsen til studentereksemn

NY SKRIFTLIGHED - ET TVÆRFAGLIGT ANLIGGENDE

En del af elevernes studieforberedende skrivekompetencer

”Ny skriftlighed” er en defineret indsats i de gymnasiale uddannelser, som kom i kølvandet på gymnasireformen i 2005. Der er tale om en nytænkning af elevernes skriftlige arbejde baseret på en udvidelse af skriftbegrebet. Hensigten er, at alle fag skal understøtte og være med til at træne elevernes skrive- og studiekompetencer. Og at eleverne også skal bruge det at skrive som et procesværktøj og et erkendelsesredskab til at tilegne sig faglig viden og kompetencer i alle fag. Af samme grund kan ny skriftlighed være et redskab til at forstå oplevelsen af samtidskunst.

HVAD ER SAMTIDSKUNST?

Samtidskunst defineres ofte som kunst, der er lavet i samtiden, som begrebet indikerer. Det er dog ikke helt så enkelt, da betegnelsen ’samtidskunst’ generelt bruges i forbindelse med kunst fra 1960erne og frem til i dag. Betegnelsen refererer derudover til kunst, som er karakteriseret ved nye udtryksformer og medier - som fotografi, video, lyd, installation, performance, konceptkunst, netbaseret kunst og socialkunst m.m. Udtryksformerne er ofte mikset, så samtidskunstværkerne bliver tværæstetiske og tværmediale.

ERKENDELSESREDSKAB

Et redskab til at få faglig viden og erkende faglige problemstillinger

Oplevelsen af og arbejdet med samtidskunsten kan danne ramme for refleksion og læring, der baserer sig på nysgerrighed, undersøgelse og flerfaglighed. Frem for at kommunikere ét budskab, fungerer de fleste samtidskunsværker som eksperimenterende åbne kommunikationsformer og/eller undersøgelser. I eksperimenterne inddrages stof og arbejdsformer hentet fra naturfaglige, samfundsfaglige og humanistiske områder. Ofte kredser værkerne om sagsforhold, problematikker eller komplekse spørgsmål såsom social ulighed, forbrugersamfundet, bæredygtighed, teknologi, globalisering, senmodernitet, identitet og meget mere.

Gymnasieelevernes og publikums møde med samtidskunsten vil sandsynligvis være en oplevelse, hvor der ikke er nogen klare rammer, og hvor de må bruge tid på at forholde sig til kunsten. De må investere det, som de umiddelbart oplever, føler og tænker i mødet med kunst og forholde sig til de associationer, der opstår i dette møde. Herfra kan de nærme sig kunsten yderligere ved at forholde sig undrende, spørgende, reflekterende og begynde at svare på de spørgsmål, som de selv har stillet til kunsten. Samtidskunst kan derigennem give god grobund for stillingtagen og erkendelser.

PROCESSUEL LÆRING

Faglig fordybelse og processuel læring

Samtidskunst som afsæt for læring er karakteriseret ved at være processuel, kreativ og innovativ, særligt hvis undervisningsmetoderne afspejler samtidskunstnernes arbejdsmetoder og deres kunst. Ofte minder kunstnerens arbejdsmetoder om innovative processer, som starter med en undren, hvorefter der følger en undersøgelse, en behandling og transformering til et nyt produkt. Kunstnerne går ofte problematiserende og tværfagligt til værks i udviklingsprocessen, og i nogle tilfælde arbejder de også sammen med andre faggrupper i processen.

Nogle samtidskunstnere bruger skrift eller skriftlighed i deres arbejdsprocesser og/eller i værkets endelige udformning. Endelig er de fleste samtidskunstnere dygtige formidlere, som bruger skriftlighed i forbindelse med videreformidling og udstilling af deres værker. Samtidskunstnere bruger desuden i en vis udstrækning ny teknologi både til at udforme deres værker og til at videreformidle dem, hvilket kan give inspiration til metoder og værktøjer i forbindelse med ny skriftlighed.

DET INTERTEKSTUELLE I SAMTIDSKUNST

Fagligt samspil og intertekstuelle referencer

Samtidskunst indeholder ofte mange referencer til højkulturen og populærkulturen, men også til videnskaber, teknologier, sam-

fundsmæssige og globale sagsforhold. Hvis man som publikum ikke kender disse referencer eller genkender dem, kan analyser og research være et redskab til at opdage og kortlægge de referencer, som værkerne indeholder. Flere samtidskunstnere vil dog argumentere for, at det ikke er nødvendigt at opdage referencerne, fordi der ikke er én rigtig måde at opleve samtidskunst på. Der er lige så mange oplevelsesmåder, som der er mennesker, da vi oplever og erfarer forskelligt alt efter vores tidligere erfaringer, viden og præferencer. Kunstnernes intentioner med værkerne er ikke det primære, det primære er publikums oplevelse.

TRÆNE FAGLIGE KOMPETENCER, BEGREBER OG METODER

Enkelte og flerfaglige begreber og metoder

Udover at samtidskunst kan indeholde referencer, kan værkerne også være funderet på faglige og teoretiske begreber og koncepter. Værkerne kan tilmed være undersøgelser eller eksperimenter, hvor kunstneren anvender andre faggruppers arbejdsmetoder. Kunstnerne agerer fx journalister, antropologer, sociologer, forskere m.fl. i deres kunstneriske undersøgelser.

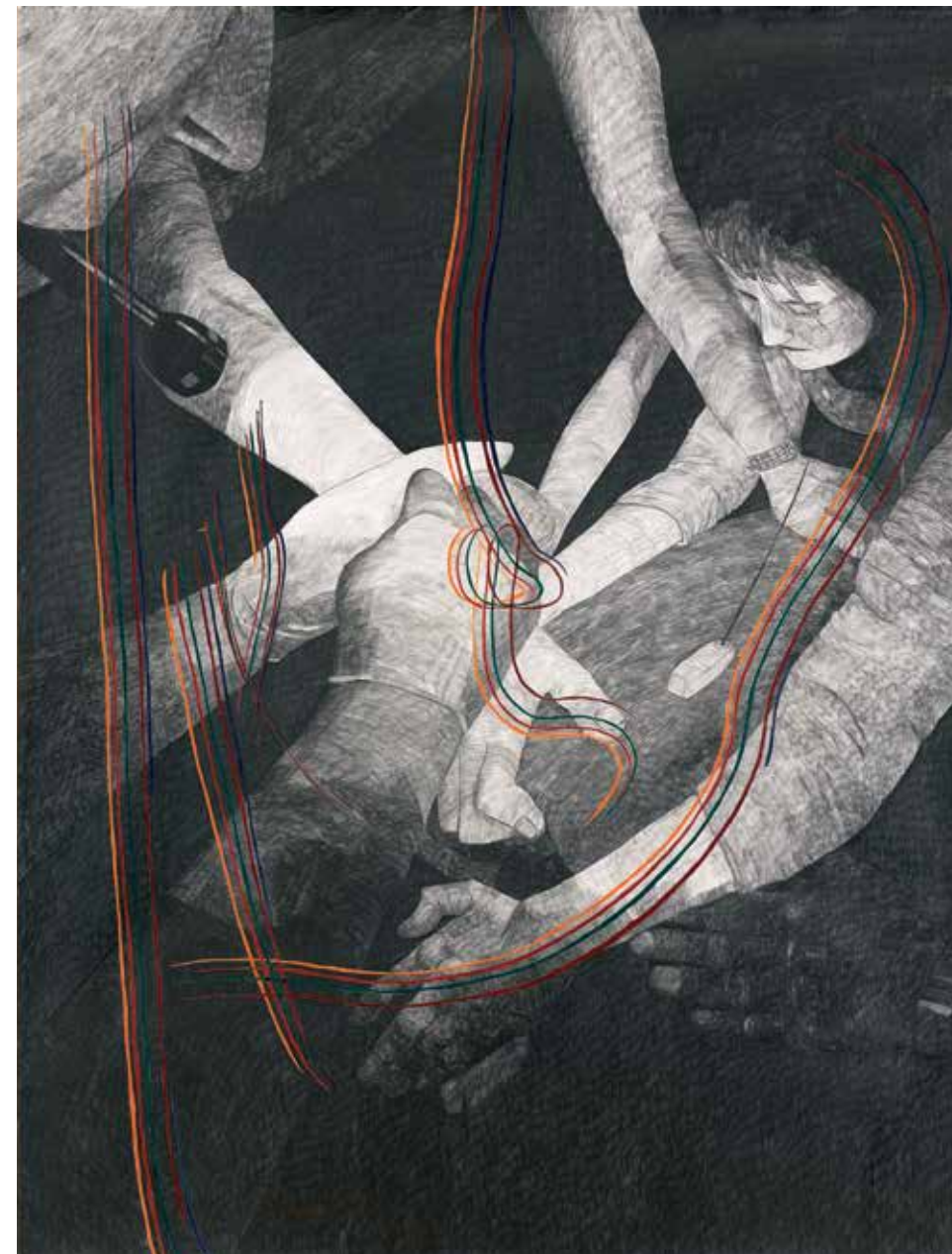
Samtidskunst kan dermed bruges som afsæt og ramme, når eleverne skal lære nye faglige begreber og øve sig i at italesætte begreberne og anvende dem aktivt i forbindelse med analytisk og praktisk arbejde.

AF SAMME GRUND UNDERSTØTTER SAMTIDSKUNST OFTE DET ANVENDELSESORIENTEREDE

Dette kan især underbygges ved at stille eleverne opgaver, der efterligner samtidskunstnernes arbejdsmetoder, således at eleverne skal imitere en kunstners arbejdsmetoder og anvende det faglige indhold i fagene og i samtidskunsten, plus omsætte dette eksempelvis til produkter, begivenheder eller kunstværker.

SAMTIDSKUNST MOTIVERER

Ved at inddrage samtidskunst i undervisningen og ved at bruge samtidskunstnernes arbejdsprocesser som metoder for undervisningen er der mulighed for, at eleverne kan bidrage til den fælles faglige vidensproduktion i undervisningen.

> Morten Schelde, *The Operation*, 2007, Sorø Kunstmuseum. Foto: Anders Sune Berg

SKRIVEØVELSERNE

Materialets følgende skriveøvelser er defineret som elev-ark, og de er skrevet, så de kan kopieres direkte til eleverne, som kan arbejde med dem selvstændigt. Lærernes rolle er at facilitetere og afrunde øvelserne. Ved hver øvelse er angivet en vejledende tid for øvelsens længde. Hver øvelse indledes med en kort introduktion både til lærerne og eleverne.

Øvelserne er udviklet med fokus på elevmotivation og på at øve delelementer af elevernes faglige skrivekompetencer herunder studiekompetencer. Kompetencer som alle fag skal være med til at løfte. Øvelserne knytter an til tænkeskrivning og formidlingskrivning - både på papir og i andre medier - og udtryksformer, og kan bruges til at fastholde viden samt til at dokumentere og evaluere elevernes faglige viden og refleksioner. Skriveøvelserne kan anvendes enkeltvis eller bruges til at understøtte hinanden. De kan bruges til alle årgange i gymnasiet.

Flere af øvelserne tager udgangspunkt i et specifikt samtidskunstværk, og ved hver øvelse er angivet de fag, som øvelsen og værket er valgt i forhold til. I bund og grund kan alle øvelser bruges i alle fag afhængigt af det samtidskunstværk, der inddrages. Bagest i dette materiale er der links til kunstinstitutioner, hvilket giver den enkelte lærer mulighed for at finde andre kunstværker, som passer til det faglige indhold, der arbejdes med i undervisningen.

De mange udtryksformer, vidensformer og kompetencer i samtidskunsten og i det kunstneriske arbejde virker motiverende på eleverne, da det giver plads til deres individuelle bidrag, deres læringsstile og kompetencer. Samtidskunst behandler desuden ofte helt aktuelle problemstillinger på humoristisk og underfundig vis gennem visuelle og sanselige virkemidler, som fanger, provokerer og inspirerer eleverne.

⇒ **SKRIV EN TALE OM POLITISK KUNST**

Denne skriveøvelse handler om retorik og argumentation. I skal forstå et samtidskunstværk, og så skal I argumentere for og imod! Det er tanken, at I repeterer eller introducerer appelformerne og Toulmins argumentationsmodel, kendt fra retorikkens verden. Samtidig skal I forholde jer til et samtidskunstværk og forhåbentlig komme tættere på det.

I SKAL ARBEJDE I GRUPPER PÅ FIRE ELEVER

1. I skal undersøge værker med politisk indhold. Brug fx de links på bagsiden af materialet til formålet. Ellers spørg jeres lærer! (15 min.)
2. Diskuter værket i gruppen. I behøver ikke at være enige. Skriv jeres forskellige holdninger til værket ned. (10 min.)
3. Skriv en lille tale om værket. De forskellige holdninger til værket skal være repræsenteret. Overvej evt. påstand, belæg, hjemmel, appelformer m.v. (15 min.)
4. Alle grupper skal nu holde deres tale for hinanden. Vælg en taler i gruppen. Start med nøgternt at præsentere værket: Hvem er kunstneren, værkets titel og årstal, hvad ser vi på værket m.m. (5 min.)
5. Klassesamtale/diskussion til slut. Var I enige / uenige i argumenterne? Anvend gerne faglige argumenter. (15 min.)

🕒 **TID: 60 MIN.**

Hvad trænes: Skrivning som procesværktøj og tankeproces, at tale frit ud fra noget nedskrevet, at ræsonnere og argumentere, at forholde sig til og diskutere politisk kunst, samt research og kildesøgning.

Fag: Dansk, historie, filosofi, samfundsfag, alle sprogfag, retorik.

Påstand er kernen i argumentationen, hvor afsenderen søger at give modtageren afsenderens holdning.

Belæg er det grundlag og den viden, som afsenderen bygger sin påstand på.

Hjemmel er det grundlag eller den logik, som skaber sammenhæng mellem påstand og belæg.

Appelformer inddeles i tre forskellige typer: Den fornuftsmæssige form, hvor afsender anvender fornuftsmæssige argumenter (Logos), den form hvor afsenderen appellerer til modtagerens følelser (Patos), og den sidste bygger på afsenderens troværdighed og modtagerens tillid til afsenderen (Etos).

⇒ **OMSKRIV EN TEKST**

I denne øvelse skal I 'omskrive' et samtidskunstværk til en anden genre/et nyt medie. Tanken bag denne øvelse er, at man bliver nødt til at forholde sig til og forstå værket, før man kan omskrive det til en anden genre. Samtidig trænes jeres genrebevidsthed, altså præcis hvad kendetegner de forskellige genrer og hvilke virkemidler, de benytter.

I SKAL ENTEN ARBEJDE ALENE ELLER SAMMEN TO OG TO

1. Find et samtidskunstværk på nettet, som du/I finder spændende, mærkeligt, interessant, anderledes, flot, provokerende. Brug fx de links på bagsiden af materialet til formålet. Ellers spørg din/jeres lærer! (15 min.)
2. Lav et mindmap med stikord til værket. Svar på følgende spørgsmål: Hvad handler værket om? Hvad er budskabet? Hvordan afspejler det vores samtid? Hvilken sammenhæng er værket placeret i? (på museum, i det offentlige rum, en performance...). Hvad er det lavet af? (10 min.)
3. Omskriv til ny genre. Prøv om du/I kan få samme budskab frem ved omskrive til en anden genre. Det kan være et lille digt, en lejlighedssang, en side i en dagbog (din egen eller kunstnerens?), uddrag af en roman, en side i en selvbiografi (din egen eller kunstnerens?), en madopskrift, en dødsannonce, en sms-ordveksling el. lign. (30 min.)
4. Alle par præsenterer deres produkt. Præsentationen skal indeholde en kort beskrivelse af ideen samt oplæsning af indholdet. (10-20 min.)

🕒 **TID: CA. 60 MIN.**

Hvad trænes: Skrivning som procesværktøj og tankeproces, research og kildesøgning, genrekendskab, forståelse af et samtidskunstværk, nærlæsning (det kræver nærlæsning at omskrive), at skabe sproglige og indholdsmæssige sammenhænge, sproglig opmærksomhed.

Fag: Dansk, engelsk, samfundsfag, billedkunst, historie, alle sprogfag.

> Christian Lemmerz, *Afasi*, 1986, Sorø Kunstmuseum.

Foto: Anders Sune Berg

> Per Kirkeby, *Den langløbede colt*, 1966, Sorø Kunstmuseum.

Foto: Anders Sune Berg

☞ LAV EN PAMFLET OM ET SAMTIDSKUNSTVÆRK

Dette er en formidlingsopgave, hvor I skal formidle essensen af et samtidskunstværk i en lille folder/pamflet/pjece. I kender sikkert allerede genren. På biblioteket, hos lægen, på museer findes alverdens foldere om alverdens emner. Genren er kendetegnet ved at en eller anden viden skal formidles på forholdsvis lille plads. I kan overveje at bruge online skabeloner fra Word eller Pages eller medier som Facebook, Blogs og Wiki.

I SKAL ENTEN ARBEJDE ALENE ELLER SAMMEN TO OG TO

1. Du/I skal undersøge et samtidsværk og værkets kunstner, som du/I synes er interessante. Det kan være, at du/I på forhånd har kendskab til et værk og en kunstner, som du/I vil arbejde med. Ellers kan du/I finde et værk og en kunstner via de links, der er på bagsiden af materialet. Ellers spørg din/jeres lærer! (15 min.)
2. Lav pamfletten. Fold et A4 papir i tre kolonner på langs, så du/I får seks felter at arbejde i. Ideer til pamflettens indhold: Faktabokse om værket/kunstneren, bokse med beskrivelse af værket, bokse med dit/jeres bud på en forståelse af værket i forhold til det/de fag, som du/I arbejder med. Lav desuden illustrationer (find billeder på nettet, klip og lim). Vær kreativ. (45 min.)
3. Op og stå. Gå rundt i lokalet. Præsenter din/jeres pamflet for mindst to andre par i klassen. (20-30 min.)

🕒 **TID: 90 MIN.**

Hvad trænes: Skrivefærdigheder, skrivning som procesværktøj og tankeproces, research og kildesøgning, at formulere sig enkelt og præcist, at kunne forklare modeller, værker, begreber, genrer el. lign., at arbejde kreativt og taktilt, styrkning af formidlingsevner.

Fag: Dansk, alle sprogfag, samfundsfag, billedkunst, historie, biologi, naturgeografi.

> Mogens Møller,

Fire Kvadratiske rammer,

1966/1989, Sorø Kunstmuseum.

Foto: Anders Sune Berg

☞ INTERVIEW EN SAMTIDSKUNSTNER

Tanken bag denne øvelse er at åbne et samtidskunstværk samt at få begreber fra journalistikkens verden i spil. I skal lave et lille imaginært interview om ting, der umiddelbart undrer eller provokerer jer ved en kunstner og hans/hendes arbejde.

I SKAL ARBEJDE SAMMEN TO OG TO

1. Find en samtidskunstner og et værk I umiddelbart finder interessant/mærkeligt/provokerende fx via de links, I finder nederst på arket. Ellers spørg jeres lærer! Læs om kunstneren. Sæt jer ind i et eller flere af hans/hendes værker. (15 min.)
2. Lav en kort brainstorm. Skriv så mange spørgsmål ned, I kan komme i tanke om. Tag afsæt i hvad der undrer jer ved kunstnerens værker. Er der ting, I ikke forstår? Som I gerne vil have forklaret? (10 min.)
3. Tjek om spørgsmålene er åbne eller lukkede. Der må helst ikke kunne svares ja eller nej på spørgsmålene. Afprøv dem på hinanden. (5 min.)
4. Forestil jer hvad kunstneren vil svare på jeres spørgsmål. Skriv svarene ned. (15 min.)
5. Sammenskriv jeres interview. Overvej kommunikationssituationen, hvor foregår det? (Er I fx hjemme hos kunstneren, i hendes/hans atelier måske?) Find en overskrift, lav en lille faktaboks med info om kunstneren. (30 min.)
6. Op og stå. Gå rundt i lokalet. Præsenter og del jeres interview med to andre grupper. Diskuter i grupperne. Hvad fungerer, hvad fungerer ikke? (15 min.)

🕒 **TID: 90 MIN.**

Hvad trænes: Skrivefærdigheder, skrivning som procesværktøj og tankeproces, kildesøgning og researche, spørgeteknik, (hvad skal der til for at et spørgsmål fungerer?), journalistiske genrer og nyhedsformidling.

Fag: Dansk, engelsk, samfundsfag, historie, billedkunst, alle sprogfag, retorik.

> N.A. Abildgaard, Mareid, 1800,
Sorø Kunstmuseum.

Foto: Anders Sune Berg

⇒ SKRIV EN BILLEDHISTORIE

Denne øvelse kan bruges som første introduktion til værket og kunstneren. Det er ofte interessant at arbejde videre med det første indtryk eller de associationer, der umiddelbart skabes, når man ser et værk. I skal skrive en lille historie med inspiration i værket "Lake" af Peter Land fra 1999. Overvej evt. andre/flere fokuspunkter end fortælleren i øvelsens punkt 3.

I SKAL ARBEJDE SAMMEN TO OG TO

1. Tøm billedet! Beskriv billedet med så mange ord som muligt. Få alle detaljer med. Farver, komposition, motiv. Skriv stikord/sætninger. (5-10 min.)
2. Karakter: Beskriv manden på billedet. Hvordan ser han ud? Hvem er han? Hvad laver han? Andre karaktertræk? Brug jeres fantasi. (10 min.)
3. Forestil jer en fortællertype og vælg en fortællertype: Er det en jeg-fortæller? En alvidende fortæller? Er det manden, der fortæller, eller er det en, der betragter ham udefra? (5 min)
4. Skriv nu en lille historie om billedet. Brug jeres stikord. Én skriver og en kommer med ideer. Husk at anvende den fortæller, I har valgt. (20 min.)
5. Byt jeres historie med en anden gruppe. Læs og giv respons på indhold og ide. Læs jeres responsgruppes kommentarer, når I får jeres historie retur. (10 min.)
6. Udvalgte par læser deres billedhistorie højt for hele klassen. (10-20 min.)

🕒 TID: 30-90 MIN.

Hvad trænes: Skrivefærdigheder, skrivning som procesværktøj og tankeproces, billedanalyse, det at få en ide og skabe en indholdsmæssig sammenhæng med afsæt i en billedanalyse. Forskellige faglige begreber trænes fx fortæller, synsvinkel, symboler, metaforik, miljø og personkarakteristik.

Øvelsen kan bruges som et lille brain break.

Fag: Dansk, billedkunst, sprogfag.

1. person-fortæller (Jeg-fortæller) er en hovedperson i en historie, og han/hun fortæller, hvad han/hun ved, tænker, føler etc. 3. person-fortæller er han/hun eller de, som ikke selv er med i historiens handling. Herunder er der: Den observerende fortæller (objektive), som ser historien og historiens figurer ude fra. Den alvidende fortæller ved, hvad figurerne tænker og føler, og kender hele historien fra begyndelse til slutning. Personal fortæller er en fortællertype, hvor synsvinklen ligger hos en af de vigtige figurer i historien.

⇒ LAV EN PRÆSENTATION OM ET VÆRK

I denne skriveøvelse skal I analysere og præsentere videoværket "Soup over Bethlehem" af Larissa Sansour fra 2006. Find og se videoen på youtube: www.youtube.com/watch?v=xhYx-FF6xBA.

I skal lave en velfungerende præsentation, hvor I skal kunne løsrive jer fra selve præsentationen og tale frit om værket. Skriv kort og præcist og anvend fagtermer fra relevante fag.

I SKAL ARBEJDE I GRUPPER PÅ FIRE ELEVER

1. Tal om filmen: Hvad handler den om? Hvad er temaet? Hvordan er den bygget op rent filmisk? Skriv stikord. (15 min.)
2. Alle i gruppen undersøger og laver research på værket og Larissa Sansour på nettet. Skriv stikord hver især. (15 min.)
3. Arbejd med præsentationen: Start med at vælge det format, som I vil lave jeres præsentation i. Det kan være PowerPoint, Prezi, Keynote, Mindmeister, Popplet osv. Bliv desuden enige om, hvor mange 'slides' I skal have og hvad de skal indeholde. Når I er færdige med præsentationen, skal alle i gruppen kunne fremlæggelsen, da I skal fremlægge i matrix-grupper. (30 min.)
4. Fremlæggelser i matrix-grupper. (30 min.)

🕒 TID: 90 MIN.

Hvad trænes: Skrivefærdigheder, skrivning som procesværktøj og tankeproces, kildesøgning og research. At tale frit ud fra noget nedskrevet, at forholde sig til og diskutere samtidskunst og at ræsonnere og argumentere. Præsentationsteknik, filmanalyse, fagtermer, billedforståelse og gruppearbejde.

Fag: Dansk, sprogfag, mediefag og billedkunst.

Matrix-grupper bruges til at strukturere gruppearbejde og sikre videndeling på tvær af grupperne. Eleverne inddeles fx i fire grupper á fire elever, og eleverne tildes et nummer fra 1 - 4. Efter et aftalt tidsrum går grupperne fra hinanden og alle 1'erne danner en gruppe, alle 2'erne danner en gruppe osv.

> Videostill: Peter Land, *The Lake*, 1999, Sorø Kunstmuseum

> Videostill: Larissa Sansour, *Soup over Bethlehem*, 2006, Museet for Samtidskunst

⇒ SKRIV ET DEBATINDLÆG

I denne øvelse skal I skrive et lille debatindlæg om kunstværket "Smashed Parking" lavet af Burn Out. Et debatindlæg er kendetegnet ved at ville sætte en debat i gang eller ved at ville stille spørgsmål eller rejse kritik om et emne. Overvej evt. appelformer samt hovedpåstand og belæg undervejs. I kan både debattere for eller imod værket.

I SKAL ARBEJDE SAMMEN TO OG TO

1. Brug tid på at diskutere værket med din makker. Hvad er ideen med værket, synes I om det eller ikke. Hvorfor, hvorfor ikke? Skriv stikord hver især. (15 min.)
2. Sammenskriv debatindlæg i googledoc, som er en online tjeneste, hvor I kan dele og arbejde i samme dokument samtidigt. Husk at jeres debat skal problematisere, diskutere og prøve at anskue værket fra flere forskellige vinkler. (45. min.)
3. Præsenter og diskutér jeres debatindlæg i klassen. (30. min.)

⌚ TID: 90 MIN.

Hvad trænes: Skrivefærdigheder, skrivning som procesværktøj og tankeproces, kildesøgning og research. At tale frit ud fra noget nedskrevet, at forholde sig til og diskutere samtidskunst og at ræsonnere og argumentere. Desuden trænes faglige begreber (argumentation og retorik) og evnen til at skabe sproglige sammenhænge.

Fag: Dansk, billedkunst, samfundsfag, historie, sprogfag.

Påstand er kernen i argumentationen, hvor afsenderen søger at give modtageren afsenderens holdning.

Belæg er det grundlag og den viden, som afsenderen bygger sin påstand på.

Hjemmel er det grundlag eller den logik, som skaber sammenhæng mellem påstand og belæg.

Appelformer inddeles i tre forskellige typer: Den fornuftsmæssige form, hvor afsender anvender fornuftsmæssige argumenter (Logos), den form hvor afsenderen appellerer til modtagerens følelser (Patos), og den sidste bygger på afsenderens troværdighed og modtagerens tillid til afsenderen (Etos).

Links: Her finder I artikler fra forskellige aviser om værket: www.samtidskunst.dk/publikationer/samtidskunst-fra-relational-aestetik-til-det-radikale-demokrati

⇒ BILLEDSKRIVNING

I denne skriveøvelse skal I skrive ud fra en samtale om et billede. Ideen i øvelsen er, at vores nysgerrighed skærpes, når vi skal lytte til en billedbeskrivelse, og at man trænes i at forstå og åbne værker, når man tvinges til at beskrive dem i alle detaljer.

I SKAL ARBEJDE SAMMEN TO OG TO

1. Den ene af jer er "blind" (kigger væk), og den anden beskriver billedet i alle detaljer. Komposition, farver, indhold og temaer beskrives. Det er vigtigt, at den blinde ikke kigger på værket. (5 min.)
2. Herefter må "den blinde" se billedet. Tal kort om billedet. (5 min.)
3. Dernæst skal I nedskrive et par sætninger og stikord som sammenfatter jeres fælles "billedanalyse". Vælg en sætning/stikord ud, som I skriver på tavlen. De sætninger og stikord, der nu står på tavlen bruges som inspiration til næste punkt. (5 min.)
4. Skriv en kort billedbeskrivelse med inspiration i de fælles sætninger på tavlen. (10-15 min.)
5. Alle par læser deres billedbeskrivelse højt for klassen. (10-20 min.)

⌚ TID: 30 MIN.

Hvad trænes: Skrivefærdigheder, skrivning som procesværktøj og tankeproces, at ræsonnere og argumentere. At tale frit ud fra noget nedskrevet, at forholde sig til og diskutere samtidskunst. Desuden trænes tale- og lytte-færdigheder, samarbejde og evnen til billedbeskrivelse trænes.

Fag: Dansk, alle sprogfag, samfundsfag, men øvelsen kan bruges som igangsætter/inspiration i alle fag.

> Peter Holst Henckel, udsnit fra *Explaining the World to a child*, 2008, Sorø Kunstmuseum

⇒ SKRIV EN BAGSIDETEKST TIL EN ROMAN

I skal i denne øvelse skrive en bagsidetekst til en roman, der ikke findes, med inspiration i et samtidskunstværk. En bagsidetekst er en kort tekst, der introducerer handlingen og personerne i en roman uden at afsløre for meget. Tanken er, at man tvinges til at forholde sig til og forstå værket, når man skal skrive en lille komprimeret tekst om det.

I SKAL FØRST ARBEJDE I PLENUM OG HEREFTER ALENE

1. Se på værket "Untitled". Lav en fælles brainstorm i klassen. Skriv stikord på tavlen: Hvad ser I på billedet? Hvorfor er det overtegnet? Hvad kan budskabet være? Ideer til hvad romanen bag billedet handler om? (15 min.)
2. Individuel skrivning: Skriv din egen bagsidetekst til værket "Untitled", som om det var en roman. Brug så mange ideer fra brainstormen du har lyst til. (30 min.)
3. Gå sammen to og to. Æn læser op og den anden kommer efterfølgende med ideer til, hvad romanens bind II skal handle om. Herefter bytter I. (15 min.)

 TID: 60 MIN.

Hvad trænes: Skrivefærdigheder herunder individuel skrivning, skrivning som procesværktøj og tankeproces. Desuden trænes det at arbejde kreativt og lave billedbeskrivelse.

Fag: Dansk, billedkunst, alle sprogfag.

> Objekt: Brad Downey, *Untitled*, 2010, Museet for Samtidskunst

⇒ KICKSTART DIT SKRIVETALENT

Denne skriftlige øvelse er udviklet af billedkunstner Mette Kit Jensen i forbindelse med sprog som materiale i visuel kunst. Der arbejdes med sanselige og billedmæssige muligheder i skriftsproget. Øvelsen inddrager kroppen i skriveprocessen.

I SKAL ARBEJDE ALENE

1. Luk øjnene, mærk på din sidemands skulder – beskriv overfladen! (3 min.)
2. Stil dig på et ben og beskriv hvordan du ser væggen foran dig. (3 min.)
3. Beskriv lyset under din stol. (3 min.)
4. Beskriv lyden af dem som skriver. (3 min.)
5. Stik næsen ned i din taske eller lomme – beskriv duften. (3 min.)
6. Beskriv temperaturen i lokalet. (3 min.)
7. Skriv ned hvad du aldrig ville gøre i dette rum. (3 min.)
8. Øvelsen afsluttes som en fælles performance med ord og lyd. Det gøres som en stafet: Æn elev starter med at læse sine sætninger for hele klassen. Så snart eleven er færdig, tager en anden elev over og læser sine sætninger og så fremdeles. Performanceen fremstår som digte fremført med forskellige stemmeføringer, tempi og rytmer. Det er en sjov afslutning, der har sanselig og social karakter. (9 min.)

 TID: CA. 30 MIN.

Hvad trænes: Rumlig forståelse/erkendelse, evnen til at se og beskrive. At arbejde med en kunstnerisk skriveproces og skrive ud fra benspænd, som kan afhjælpe skriveblokeringer. Øvelsen kan bruges som et brain break.

Fag: Billedkunst, dansk, filosofi alle sprogfag, retorik.

Mette Kit Jensen arbejder med individets forhold til offentlige steder. Her bruger hun skriften konceptuelt kombineret med dialog og performative greb. Et godt eksempel er værket "Ich Vermisse" fra 2005. Hver dag i to uger stod hun på Alexanderplatz i Berlin med et grønt gulvtæppe formet som en ø, en palme, to hvide havestole og et bord. Det udgjorde et neutralt sted på den store og diffuse plads i Berlin. Forbipasserende blev inviteret ind på øen og Mette Kit Jensen fik dem til at færdigskrive sætningen "Ich Vermisse" (jeg savner) på papirflag. De skrev kommentarer til stedet og deres følelser netop i dét øjeblik på den plads.

Mette Kit Jensen har mange års erfaring med kunstprojekter i det offentlige rum og i at afholde workshops til folkeskoler, gymnasier, kunsthøjskoler og kunstakademier.

> Performancefoto: Mette Kit Jensen, *Ich Vermisse*, 2002.

Foto: Mette Kit Jensen

⇒ FRA FAGLIG RAPPORT TIL PLAKAT

I denne øvelse skal I bearbejde en faglig tekst eller rapport til visuel formidling. Hensigten er, at I forholder jer til et fagligt indhold gennem et billedligt perspektiv og overvejer, hvordan det faglige indhold kan gøres sanseligt og visuelt.

I SKAL ARBEJDE SAMMEN TO OG TO

1. Skriv en faglig tekst eller rapport på ¼ A4 side. (Hjemmeopgave)
2. Nærlæs teksten/rapporten samtidig med at I understreger vigtige faglige ord, passager og skriver noter til indholdet i margen. (10 min.)
3. Hæng teksten/rapporten op på væggen. Overvej og find ideer til hvordan den kan formidles visuelt. Lav hurtige skitser af ideerne. (10 min.)
4. Vælg én idé ud og lav en A3 plakat. (30 min.)
5. Gå sammen med et andet par og giv respons på hinandens plakater. Diskuter om responsen passer til ideen bag plakaten? (10 min.)

🕒 TID: 60 MIN.

Hvad trænes: Skrivefærdigheder, skrivning som procesværktøj og tankeproces. At forholde sig aktivt til det faglige indhold og kunne udvælge vigtige ord eller passager. At arbejde tværfagligt, med en kunstnerisk arbejdsproces og transformere til et andet medie.

Fag: Alle fag. Fx dansk, historie, filosofi, samfundsfag, alle sprogfag, retorik.

> William Louis Sørensen, *Struktur*.
6 elementer. Transparent serie,
1967, Sorø Kunstmuseum.
Foto: Lea Nielsen

SØG FX INSPIRATION PÅ FØLGENDE LINKS:

- Sorø Kunstmuseum / www.sorokunstmuseum.dk
Museet for Samtidskunst / www.samtidskunst.dk
Louisiana Museum for Moderne Kunst / www.louisiana.dk
Arken Museum for Moderne Kunst / www.arken.dk
Statens Museum for Kunst / www.smk.dk
Aros Aarhus Kunstmuseum / www.aros.dk
HEART Herning Museum of Contemporary Art / www.Heartmus.dk
Esbjerg Kunstmuseum / www.eskum.dk
Brandts, Odense / www.brandts.dk
Den Frie / www.denfrie.dk
Overgaden Institut for samtidskunst / www.overgaden.org
Nikolaj Kunsthall / www.nikolajkunsthall.dk
Oline tidsskrift / www.kunstnu.dk
Oline platform / www.Ubuweb.com
Online platform / www.artnode.org
- Billedkunstner Henrik Plenge Jakobsen / www.henrikplengejakobsen.net
Billedkunstner Jens Haaning / www.jenshaaning.com
Billedkunst Mette Kit Jensen / www.mettekijtjensen.dk
Kunstnergruppen AKassen / www.akassen.com

> Videostill: Su Mei Tse, *Das Wohltemperierte Klavier*, 2001

Museet for Samtidskunst / www.samtidskunst.dk

Sorø Kunstmuseum / www.sorokunstmuseum.dk